

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN



Herfst 1992

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Onderhoud van
groenvoorzieningen en
renovatie kasteeltuin
Amerongen uitgevoerd
door



Tuin- en plantsoenaanleg

Van Ginkel

Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal, tel. 08385-19039

HERBERG
DEN ROODEN LEEUW

IN DEN KROMME HOECK



DROSTESTRAAT 35
3958 BK AMERONGEN
TELEFOON 03434-54055

KEUKEN OPEN:
VOOR UW LUNCH OP AFSpraak
DAGELIJKS VAN 12.00 tot 14.00 UUR
EN VOOR UW DINER
DAGELIJKS VAN 18.00 tot 21.30 UUR
ZATERDAG EN ZONDAG GEEN LUNCH
WOENSDAG GESLOTEN

BULLETINKASTEEL AMERONGEN10^e jaargang

no. 24

Herfst 1992

INHOUD:

Doelstelling en Donateurs	blz.	2
Restauratie	"	4
Restaureren een vak apart	"	5
Kerstmarkt	"	9
Een Romeins beeldje op Amerongen	"	10
Huisconcerten op Kasteel Amerongen	"	27
Van het Concertpodium	"	29
Expositie verlengd	"	30
Wenskaart met informatie	"	31
Bericht uit het Winkeltje van Kasteel Amerongen	"	32
Colofon	"	32

DOELSTELLING

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij het verwezenlijken van de doelstellingen van de in Amerongen gevestigde "Stichting Kasteel Amerongen" door:

- het verzamelen van fondsen uit donaties en schenkingen ten behoeve van restauratie en onderhoud van het kasteel Amerongen met bijgebouwen, tuinen, inventaris, archief en verdere aanbehoren;
- aankoop van voorwerpen welke een verantwoorde aanvulling betekenen op de aanwezige inventaris en archieven;
- het organiseren van muziekkuitvoeringen, excursies, voordrachten, etc., waarvan de opbrengsten ook een steunpunt vormen;
- het verrichten van onderzoek en het uitgeven van publicaties over het kasteel en zijn vroegere bewoners, een en ander in overeenstemming met de wensen van en in overleg met het Dagelijks Bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen en in het algemeen het bevorderen van alle activiteiten in het belang van de instandhouding en openstelling van het kasteel als museum;
- het coördineren en motiveren van vrijwillige helpers.

De Stichting is door de fiscus gerangschikt als instelling in de zin van artikel 24 I der Successiewet 1956.

Kasteel Amerongen is één van de weinige opengestelde kastelen in Nederland, waarvan de inventaris, na het vertrek van de laatste particuliere eigenaren, volledig in tact is gebleven. Vrijwel nergens anders treft men een ambiance aan, welke zo de aristocratische sfeer van vroegere tijden weerspiegelt als op Kasteel Amerongen.

De oudste meubels dateren van vóór de brand van 1673 en zijn later door de verschillende bewoners aangevuld tot de collectie die nu aanwezig is, waarin begrepen de fraaie historische toetsinstrumenten.

De collectie is nooit versnipperd omdat zij lange tijd volgens het Engelse erfrecht (naar nationaliteit van de meeste bewoners) op de oudste zoon vererfde.

Die eeuwenlange aanwezigheid van de meubels in hetzelfde

huis en vaak op dezelfde plaats is een unicum in Nederland en maakt het voor de Stichting-eigenaresse de moeite waard om die lijn voort te zetten en het vele achterstallige onderhoud door restauratie op te heffen.

De eerste fase van de restauratie, gericht op het huis, is voltooid. De tweede fase - restauratie van de bijgebouwen van het Kasteel - startte eind oktober 1991. In juni van dit jaar werd het hoogste punt bereikt.

Van subsidies en entreegelden alleen is het niet mogelijk de exploitatie en de restauratie te bekostigen.

Het is daarom verheugend dat zich telkens nieuwe donateurs aanmelden en dat er bovendien óók schenkingen worden gedaan.

DONATEURS:

genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden, vrij toegang tot het Kasteel, de tuinen en het park terwijl zij reductie ontvangen op toegangskaarten voor concerten of bij bijzondere evenementen.

de donateurskaart is persoonlijk

Donateurs betalen (min. p.p.) f25,- per kalenderjaar
 Donateur-voor-het-Leven (minimaal per persoon) f250,--.

Postbank rek. 6163, t.n.v. penningmeester Stichting
 Vriendenkring Kasteel Amerongen.

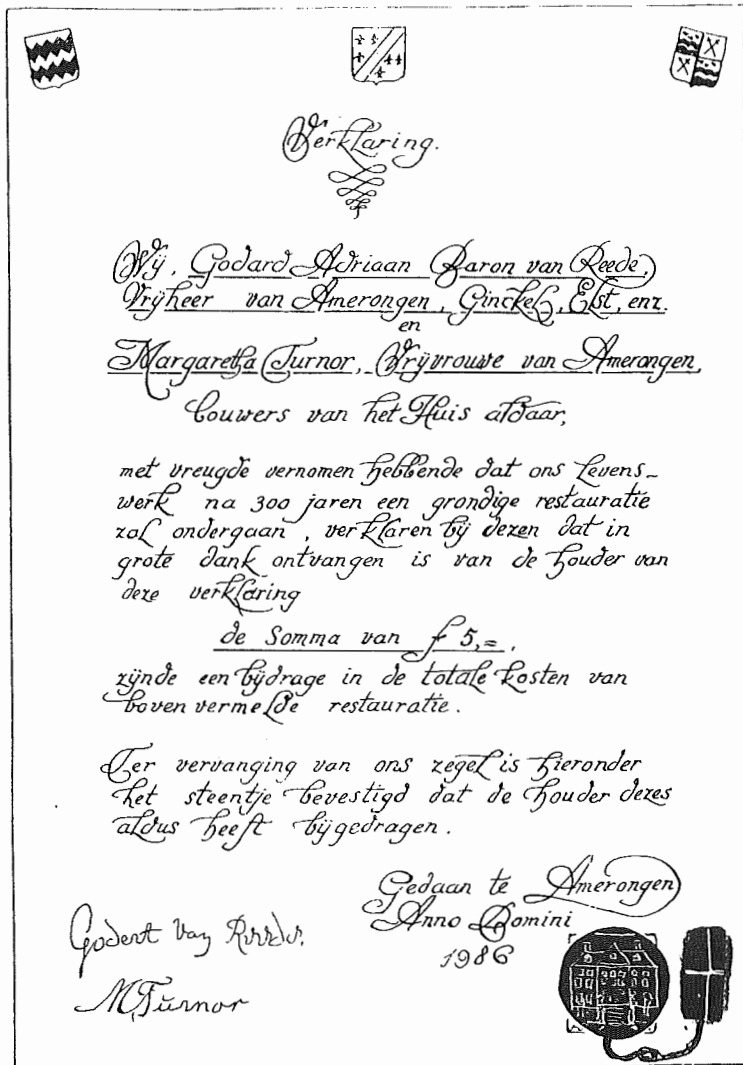
* * *

Tot de bijgebouwen van Kasteel Amerongen behoren o.a.

- * de Oranjerie, waarin de Winkel is ondergebracht;
- * de Stallen, met Theeschenkerij 'de Paardestal'
 tel. 03434-54735 of 53701;
- * het Koetshuis, een ruimte geschikt voor receptie,
 lezing, vergadering, congres of feest.

Voor gebruik van het Koetshuis schriftelijk verzoek aan:
 Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen,
 t.a.v. mevrouw H.T.M. Bruins Slot - de Jong,
 Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen.

Dit, na telefonisch overleg met betrekking tot de agenda,
 met mevrouw A. Eijffius - Muller, administratie Kasteel
 Amerongen tel. 03434 - 54212.



Acties werden ondernomen om geld bijeen te brengen voor "het-eigen-aandeel-in-de-restauratie". De rode baksteen-tjes werden voor dit doel eerst eigenhandig gebakken....

De Verklaring is opgesteld en geschreven door D. Pezarro, oud-conservator, terwijl de steenoven vermoedelijk in de keuken bij mevrouw gestookt werd.

DE RESTAURATIE

Zoals het zich nu laat aanzien, zal fase 2 van de restauratie, waarin begrepen de stallen, het duifhuis, de beide paviljoens enzovoort, eind oktober a.s. afgesloten kunnen worden met 'het opleveren van het aangenomen werk'.

De redactiecommissie probeert zo goed mogelijk, althans in grote lijnen, de lezer op de hoogte te houden van hetgeen er zich afspeelt, wat er bereikt wordt.

Daartoe zoeken wij naar auteurs met verschillende invalshoeken en daardoor is er een gevarieerd aanbod van artikelen.

Soms wordt er een bijdrage voor het Bulletin spontaan aangeboden, zoals het geval is met onderstaand artikel, geschreven door iemand die de restauratie meemaakt vanaf de werkvloer... Een interessant, nieuw gezichtspunt voor de leken onder ons.

H.F. Rotgans-van Blerkom

RESTAUREREN EEN VAK APART

Het bouwproces van een restauratie is voor menigeen een onbekend terrein. Men heeft wel eens over 'bestek', 'monumentenzorg', 'architect' enz. gehoord, maar wat deze kreten precies inhouden is niet geheel bekend. Bezoekers van de bouwplaats zijn tevens onbekend met de werkzaamheden van 'opzichter' en 'uitvoerder'. Een en ander zal achtereenvolgens globaal worden weergegeven.

Planvorming:

Wanneer een van Rijkswegen beschermd monument in een dermate staat van verval raakt dient overeenkomstig de monumentenwet een restauratieplan opgesteld te worden. De eigenaar van het monument neemt daarbij in de regel een gespecialiseerd bureau in handen. Meestal is dit een architectenbureau.

Dit bureau werkt op aanwijzing van de eigenaar een restauratieplan uit. In de praktijk houdt dit in dat als eerste de bestaande toestand van het monument wordt opgenomen en op tekening gezet. Voorts maakt het bureau tekeningen van de te maken toestand met daaraan gekoppeld een bestek (uitvoerige werkomschrijving) en een gespecificeerde begroting.

De begroting, inclusief bestek en tekeningen, wordt via de gemeente naar de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gezonden. Deze beoordeelt namens de minister het plan en stelt de subsidiabele kosten vast.

Subsidiabele kosten zijn kosten die betrekking hebben op het herstel en instandhouding van het monument. Moderne toevoegingen zijn niet subsidiabel. Na enige tijd kan de eigenaar een subsidie-beschikking ontvangen. Afhankelijk van het soort monument is dit bedrag een percentage van de subsidiabele kosten. Wanneer het rijk subsidie in het vooruitzicht stelt volgt meestal de provincie met een aanvullende subsidie. Het zal bekend zijn dat de meeste monumenten niet in stand gehouden kunnen worden zonder subsidie. Na subsidietoezegging(en) zal de eigenaar het architectenbureau verzoeken het werk aan te besteden.

Dit betekent dat de architect aan één of meerdere aannemingsbedrijven vraagt prijsopgave te doen. De laagste inschrijver wordt het werk gegund (opgedragen), wanneer de prijs niet te veel van de architectenbegroting verschilt. Hetgeen hiervoor vermeld, is een globale uiteenzetting van de gang van zaken. Van geval tot geval kan de procedure verschillen.

Het moge duidelijk zijn dat inmiddels een zestal participanten betrokken zijn bij het restauratieproces. De eigenaar met als deskundige een architect, het rijk en de provincie als subsidiënt, de gemeente als formele instantie tussen eigenaar en rijk/provincie en de uitvoerend aannemer.

Inmiddels is er heel wat werk verzet zonder dat er één steen vermeteld is. Er zijn gevallen bekend dat de voorbereidingsfase 10 jaar heeft geduurd voordat met de restauratie kon worden aangevangen.

Organisatie op de bouwplaats:

Nadat het aannemingsbedrijf opdracht is gegeven zal deze in de regel binnen twee weken de bouwplaats gaan inrichten. Hekwerken, steigers en keten worden geplaatst. Materiaal en materieel wordt aangevoerd. De aannemer heeft een uitvoerder op het werk gestationeerd. Deze uitvoerder regelt de manbezetting, verzorgt bestellingen voor materiaal en materieel, zorgt voor gestage voortgang e.d. Kortom, draagt zorg voor de uitvoering conform het bestek

en tekeningen, opdat het werk voorspoedig verloopt voor zowel de opdrachtgever, als voor het aannemingsbedrijf.

De eigenaar wordt tijdens het restauratieproces op het werk vertegenwoordigd door het architectenbureau in de persoon van een opzichter. De opzichter verzorgt ondermeer de kwaliteitscontrole, werktekeningen, financiële bewaking, administratie, bouwverslagen, doorvoeren van meer- en minderwerken e.d.

Restauratie tweede fase kasteel Amerongen:

Op voornoemde wijze is het ook met de restauratie van stal, koetshuis en paviljoens gegaan. Met de tweede fase is een bedrag van ca. twee miljoen gulden gemoeid. Rijk en provincie hebben subsidie verleend. Voor de Stichting Kasteel Amerongen blijft een niet onaanzienlijk eigen aandeel in de kosten over.

De Stichting heeft architect van Hoogevest uit Amersfoort als deskundige ingeschakeld. Aannemingsbedrijf Jurriëns uit Utrecht is de hoofdaannemer, terwijl een aantal onderaannemers het schilder-, stucadoor-, loodgieters-, leidekkers- en sloopwerk uitvoeren.

Regelmatig worden bouw- en werkvergaderingen gehouden waarin het nodige overleg plaats vindt en beslissingen worden genomen.

Praktijk:

Anders dan bij nieuwbouw komt men bij restauratie regelmatig voor verrassingen te staan. Te herstellen onderdelen zijn slechter dan verwacht of de constructies zien er na ontmanteling anders uit dan werd aangenomen. Op dat moment dienen er op korte termijn beslissingen te worden genomen om de voortgang van het werk niet te stagneren. Bij ingrijpender herstel moet terstond extra hout worden bijbesteld. Constructies worden na ontmanteling opgemeten en bij gewenste aanpassing wordt in de vergadering beslist.

Tevens zal de aannemer het werkschema moeten bijstellen. Verrekeningen van de hoeveelheid arbeid en materiaal worden opgesteld. Immers, voor de aannemer is het van belang dat de gewenste opleveringstermijn wordt gehaald en voor de eigenaar van het monument is het belangrijk, dat het beschikbare budget niet wordt overschreden.

Uitgangspunten:

Naast hetgeen hiervoor genoemd, is het bij restauratie altijd weer de vraag waar de grens ligt van welk onderdeel wel en welk niet vervangen c.q. hersteld dient te worden. Uiteraard is de mate van aantasting bepalend. In de praktijk hangt dit ook nog van andere factoren af. Voor de één kan b.v. het aangetroffen voegwerk acceptabel zijn en voor de ander is het noodzakelijk de voegen te vervangen. Ook kunnen constructies in de loop der eeuwen gewijzigd zijn en in dat geval is men geneigd die constructies te reconstrueren in de oorspronkelijke toestand. Geld speelt een grote rol en is bepalend voor de wijze van aanpak van de restauratie. Bij sumier herstel blijft de eigenaar met een onderhoudsgevoelig monument zitten, terwijl te rigoreus herstel het monument te veel geweld, in historische zin, wordt aangedaan. Naast alle theoretische plannen en restauratie-opvattingen zijn het de bouwvakkers die het werk moeten uitvoeren.

De laatste jaren is er een tekort aan vaklieden. Het kost dan ook de grootste moeite een goede ploeg bij elkaar te krijgen. Voorts, hoe merkwaardig in deze tijd dan ook, is er nauwelijks aan goed bouwhout te komen.

Kortom er zijn vele factoren die bepalend zijn voor het uiteindelijke resultaat. Het blijft altijd een eer om aan een eeuwen oud monument te mogen restaureren, wanneer je beseft dat dit monument in lengte van jaren wordt behouden. Onjuiste beslissingen zijn vaak onomkeerbaar en zullen het monument onherstelbaar beschadigen.

Telkens weer zullen de bij het restauratieproces betrokken personen zich bewust moeten zijn dat een stuk cultuurgoed een kostbaar bezit is en dat men alleen met onbevangen en weloverwogen beslissingen het monument de toekomst in kan sturen.

L. Gerdessen,
opzichter bij de restauratie.





KERSTMARKT 1992

Dit jaar gelukkig wéér een Kerstmarkt! De organisatie van dit vrolijke evenement is in handen van de Winkelcommissie, die, samen met haar groep Winkelvrijwilligers het Koetshuis van Kasteel Amerongen zal omtoveren tot een sfeervol marktterrein.

Een vooraankondiging van de markt werd gedaan in het Winterbulletin no. 21: "...in 1991 waren het 'Beren', die onze aandacht zó opeisten..., in 1992 zal er weer een Kerstmarkt zijn!".

donderdag 26 november (10 - 12 u. voor ouderen en voor wie "wat kalm aan" beter is).

" " " 14 - 17 u. iedereen is welkom !!

vrijdag 27 november 10 - 17 u. U komt toch ook ??

zaterdag 28 november 10 - 17 u. ruim op tijd dus voor Sinterklaas en Kerstmis.

Zou een aanbeveling nog nodig zijn...?

Wat in het zomerseizoen in het Winkeltje te koop is aan kleine cadeautjes, attenties, souvenirs en literatuur, en wàt maar te maken zou kunnen hebben met Kasteel Amerongen, zoals de vingerhoedjes, gedraaid uit hout-uit-de-tuin, of de briefkaarten, papieren servetjes en cards, dit alles wordt voor de Kerstmarkt nog uitgebreid met..., ja mèt ...? Dit is de verrassing die U te wachten staat in het Koetshuis van Kasteel Amerongen, op de laatste dagen van november.

U kunt rekenen op koffie of thee met 'n kasteelkoekje.

Parkeren: auto, fiets e.d. op 'De Laan', het plein even buiten de kasteelhekkën.

U loopt dan - via de oprijlaan in de tuin - naar het Koetshuis.

Voor wie deze afstand te ver of anderszins te onoverkomelijk is: wilt U zich dan even - met Uw vervoermiddel - melden bij de kasteelhekwachters voor andere parkeermogelijkheden?

Tot ziens op de Kerstmarkt in het Koetshuis.

IN HET LICHT VAN DE SCHIJNWERPER STAAT ... ?

Een Romeins beeldje op Kasteel Amerongen

Eén van de interessantste kopieën van hellenistische kunstwerken uit de vroege Romeinse keizertijd die in Nederland in openbaar kunstbezit worden bewaard, staat op Kasteel Amerongen. Het is een marmeren beeldje van een kleine jongen die in een mantel met capuchon gekleed is en een lamp in zijn rechterhand houdt (fig. 1,2,4).

Het kind is op een verhoging gaan zitten en is vervolgens ingeslapen. Zijn linker knie heeft hij daarbij opgetrokken; hij heeft zijn elleboog op het been gezet om zijn zwaar hoofdje op de rug van zijn hand te laten steunen. De capuchon heeft het jongetje daarbij over zijn hoofd getrokken.

De figuur staat in de vestibule opgesteld naast de deur van de bibliotheek (fig. 1). Hij past goed bij de rest van de inrichting van deze ruimte. Het plastische karakter vindt zijn tegenhanger in de borstbeelden van Willem III en Mary Stuart en in de kleine buste die op een zuil naast de deur van de eetkamer staat. De houten, gemarmerde zuil waarop het Romeinse beeldje rust, sluit aan bij de architectonische elementen van de vestibule, zoals de pilasters van de ingangspartij en de nissen aan de zijwanden en aan weerszijden van de trappen. De lamp van het jongetje verwijst in kleinere en speelse vorm naar de Venetiaanse lantaarn die in de korte dwarsgang tussen de trappen hangt. Uiterlijk, datering en betekenis van dit beeldje zullen in het volgende belicht worden.

Beschrijving

De statuette is die van een kleine jongen van ongeveer 6 jaar. Het jongetje slaapt: het linkervoetje is op een verhoging gezet, zodat het linkerbeen is opgetrokken (fig.1-2) De linkerarm is gebogen en de elleboog op de knie geplant (fig.2). De linkerhand is tot een vuistje gebald, waarop de wang rust. In de van de rechterarm afhangende hand houdt de knaap een olielamp vast. Als wij voor het beeldje staan en het langdurig bekijken, kunnen we als het ware de lichte ademhaling van het slapende kind horen. De ogen in het kinderlijke gezichtje zijn gesloten en een paar lokken die aan de zware stof van de capuchon zijn ontsnapt



Amerongen,
fig. 1. Kasteel Amerongen, vestibule.

Foto: Godard von Ilseman.

krullen op zijn voorhoofd. Het jongentje draagt een mantel met capuchon, een zogenaamde cucullus. Een dergelijke mantel werd uitsluitend door personen van lage rang gedragen en bestond uit grove stof. Het was werkkleding. De capuchon is onder de kin met een ronde broche, een fibula gesloten.

De achterzijde van het beeldje is minder goed afgewerkt dan de voor en zijkanten, hetgeen er op wijst dat de figuur bedoeld was om van de voorzijde uit te worden bekeken en niet zo was opgesteld dat men er vrij omheen kon lopen. In het voetstuk loopt een brede geulvormige opening die dwars over de rechterachterhoek is uitgesneden en door de doorboorde opening van de omlaag gehouden olielamp loopt. Het materiaal waarvan het beeldje gemaakt is, is lunensisch marmer, dat uit de groeven van Luni (Carrara) afkomstig is. Het is grofkorrelig, lichtgrijs tot wit en neemt op verschillende plekken een crème tint aan. Dit marmer werd in de Romeinse kunst vaak gebruikt. Tal van sculpturen en sarcofagen zijn van het materiaal vervaardigd. Het jongetje is in totaal 66.5 centimeter hoog en 30.1 centimeter breed en is op een 7.0 centimeter hoog postament gezet.

Interessant is de 'stoel', waarop de jongen plaats heeft genomen. Het kind leunt tegen de achterkant ervan (fig. 1-2). Aan de achterzijde van het beeld loopt deze 'zetel' nog even door met een lichte afscheiding op de plek waar de mantel begint. De plooien van de mantel zijn echter gedeeltelijk ook in de achterkant van de 'stoel' gekerfd. Daarmee lijkt het onwaarschijnlijk dat er echt een stoel in beeld gebracht is. Om het beeldhouwwerk organisch te geleden zou zo'n stoel eigenlijk immers veel groter uitgewerkt moeten zijn. Het gaat hier eerder om een kleine verhoging die misschien een stuk rots of de drempel van een huis kan symboliseren. Het onderste gedeelte van het voetstuk is opzettelijk ruw bewerkt en wekt de indruk van een landschapselement.

Als men bij het uitwerken van de figuur geprobeerd heeft een rotspartij weer te geven, is die tamelijk symbolisch, met eenvoudige hoekige vormen, gemaakt. Een marmeren beeldje in Rome (fig.6) en kleinere kopieën in brons (fig. 8) en terracotta laten een rotspartij als zitplaats zien.



fig. 2. Kasteel Amerongen, Amerongen.
Romeins beeldje. Voorzijde.
Foto: Godard von Ilsemann.

In twee andere beeldjes, een marmeren jongen in New York (fig. 7; M. Bieber, *The sculpture of the Hellenistic Age*, 1961, p. 97. 138. 146, fig. 548) en een terracotta uit de Fayoem in de Nijldelta (P. Perdrizet, *Les terres cuites grecques d'Egypte de la Collection Fouquet* 1921, no 74, Pl. 80) zijn echter stoelen of zitbankjes in beeld gebracht.

Datering

De figuur is een Romeinse kopie van een hellenistisch kunstwerk. In de hellenistische periode (ca. 300 - 100 v. Chr.) waren motieven van dergelijke aard tamelijk populair. Er zijn niet alleen slapende zittende, maar ook liggende jongetjes bewaard gebleven.

De kunst tijdens de hellenistische periode bezat een voorliefde voor genremotieven en voor realisme.

Minstens twee andere sculpturen kunnen zowel qua materiaal als afmetingen goed ter vergelijking dienen. Eén van deze beeldjes staat in Rome (museo Nazionale delle Terme; O. Vasori, in *Museo Nazionale Romano, le sculture I*, 1 1979, p. 21-22, no. 23), de andere in Berlijn (Staatliche Museen; Loeschke 1909, p. 378. Pl. 29.14; Zahn 1916, p. 18, fig. 3).

De houding van deze jongetjes die de linker knie opgetrokken hebben en het hoofd op de rug van hun linkerhand laten rusten, stemt met die van het Ameronger beeldje volkomen overeen (fig. 6). Ook bestaat er op het landhuis Ince Blundell Hall in Groot-Brittannië nog een fragment van een hoofdje met een gedeelte van de hals (B. Ashmole, *A Catalogue of the Ancient Marbles at Ince Blundell Hall*, 1929, p. 37, no. 83d, pl. 26); dit gedeelte kan goed worden vergeleken met de hoofdjes van de andere jongetjes, en de houding van de figuur kan - op grond van de richting van de lichaamsdelen - met die van de drie bekende beeldjes van dit type in verband worden gebracht.

Zo bestaan er dus voor het beeldje in Amerongen (fig. 2) drie verwante, ongeveer even grote jongetjes die slapend, en met een lantaarn zijn voorgesteld. De afmetingen van deze vier beeldjes geven samen een indruk van die van het oorspronkelijke griekse beeld dat in de laatste drie eeuwen voor Christus ontstaan is, en als model voor de verschillende herhalingen gediend heeft.

Deze figuur moet ongeveer 65 centimeter hoog en 30 centimeter breed geweest zijn. In tegenstelling tot de overige replieken van dit kunstwerk die allen voorzien zijn van een lantaarn (vgl. fig. 6-8), houdt de jongen in Amerongen een olielamp vast (fig 2). Ook is in Amerongen de capuchon met een broche vastgemaakt, terwijl deze in Berlijn en Rome gewoon in plooiën om de hals is gelegd (fig. 6).

Het gave karakter van de figuur in het Museo Nazionale delle Terme te Rome nodigt het meeste uit tot een vergelijking met het beeldje in Amerongen. Houding, gezichtje, haar en kleding van de beide jongetjes stemmen in tal van opzichten met elkaar overeen. Ook het feit dat in Rome het rotsachtige postament aan de achterzijde gedeeltelijk doorloopt, dus als het ware een stoelvorm imiteert, is een verbintenis met de Ameronger statuette. Tenslotte kan nog op grond van de zeer overeenstemmende afmetingen, een gemeenschappelijk voorbeeld voor beide beeldjes worden vastgesteld.

Toch is er een zeker verschil in artistieke opvatting te bespeuren. Dat kan vooral aan de trekken van de gezichtjes en de plooiën van het gewaad gemerkt worden. Het gezicht van het jongetje in de vestibule van het kasteel toont een uitgesproken zorgvuldige bewerking met fijne, zachte gelaatstrekken en kan stilistisch worden vergeleken met de jongensfiguurtjes in het fries van het theaterpodium van Ephesos in Klein-Azië (aan de Turkse kust van de Middellandse Zee). Het gezichtje in Berlijn komt het dichtste bij dat van de Ameronger lampdrager. Het gelaat van het beeldje in Rome (fig. 6) vertoont echter iets rondere vormen met dikkere lippen en krullend voorhoofdshaar.

Op grond van deze kenmerken komt men op een datering uit van ca. het midden van de 1e eeuw n. Chr. (de tijd van Claudius, ca. 41-54 n. Chr.) voor de Ameronger, en het begin van de 1e eeuw n. Chr. voor de figuur in het Museo Nazionale. De plooiën van het gewaad zijn in Amerongen iets markanter aangezet dan in Rome, hetgeen eveneens een dergelijke datering oplevert.

De ronde broche die onderaan de capuchon als 'veiligheidsspeld' is bevestigd (zie fig. 2 [red.]), kan geen uitsluitsel bieden omtrent de datering. Dergelijke fibulae zijn tijdens de gehele Romeinse tijd massaal vervaardigd en waren tot in de Karolingische periode in zwang.



fig. 6. Rome, Museo Nazionale delle Terme 125587.
Romeins beeldje (Telesphoros).
Foto: Soprintendenza Archeologica di Roma.



fig. 8. Mainz, Römisch-Germanisches Zentralmuseum.
Bronzen lamp uit Herculaneum (slaaf). Foto: Museum.

Tijdens opgravingen in Wijk bij Duurstede is een gouden, met email versierd exemplaar aangetroffen dat onder de naam 'fibula van Dorestad' inmiddels landelijk bekendheid heeft verworven. De lamp van het jongetje kan echter wel precies gedateerd worden. Hij is van een type dat in Pompeji werd gebruikt en moet derhalve van vóór 79 n. Chr. stammen, aangezien in dat jaar de uitbarsting van de Vesuvius plaatsvond, waardoor de bewoning van Pompeji en Herculaneum abrupt werd afgebroken. De eenvoudige lamp in Amerongen die met concentrische cirkels is versierd, staat qua vorm en decoratie het dichtste bij een bronzen lamp in het British Museum in Londen die uit de tijd van keizer Claudius tot en met keizer Trajanus (ca. 40 - 98 na Chr.) dateert. Op grond van de zoëven genoemde stilistische kenmerken van het beeldje kan derhalve afsluitend aan een datering in claudische tijd (ca. 40 - 50 na Chr.) gedacht worden.

Interpretatie

Alle uit de 1e eeuw na Chr. daterende kopieën van Griekse beeldhouwwerken zijn door Griekse kunstenaars vervaardigd t.b.v. Romeinse opdrachtgevers. Bij het maken van het beeldje op Amerongen (fig. 2) en van de beeldjes in Berlijn, New York (fig. 7) en Rome (fig. 6) hebben deze beeldhouwers zich in hoge mate laten leiden door het hellenistische origineel van een slapende jongen, waar ik in het voorafgaande op heb gewezen.

Het oorspronkelijke model bracht een slapende knaap in beeld die door zijn capuchon-manteltje als slaaf gekenmerkt werd. De taak van zo'n slaafje was, zijn heer tijdens de terugtocht naar huis door de donkere nacht te begeleiden. Zittend op de drempel van het huis waar zijn meester de avond doorbrengt, is hij in slaap gevallen. Dit motief moet ongeveer in de tweede helft van de 3e eeuw v. Chr. in de kunst van het gehelleniseerde Egypte, in Alexandrië, zijn ontstaan en sedertdien in een aantal kopieën zijn herhaald. Op een grafreliëf uit de Zuidrussische stad Kertsch (2e eeuw v. Chr.) is een kleine slaaf met een lantaarn naast zijn heer afgebeeld. Daarop stoelt de duiding van al deze jongetjes, die sinds een artikel van de Franse archeoloog J. Déchelette (1902) over de toen onlangs pas, in 1890, ontdekte figuur in Rome vast leek te staan.



fig. 7. New York,
Metropolitan Museum of Art 23.160.82.
Romeins beeldje (slaafje). Foto: Museum.

Dat het hellenistische motief van het oorspronkelijke origineel in de kunst van de 1e eeuw vóór en na Chr. veel werd nagevolgd, blijkt uit een aantal herhalingen in brons en terracotta, waaronder een lamp uit Herculaneum (fig. 8; Déchelette 1902, p. 394-395, fig. 2; Loeschke 1909, p. 392, Pl. 32.1) genoemd mag worden.

Een slechts 14 centimeter hoog marmeren beeldje in New York (fig. 7) is een getrouwe nabootsing van het origineel, waarbij ook de betekenis blijft gehandhaafd.

Bij het uitwerken van het beeldje in Rome is echter een rotspartij aangebracht, hetgeen niet direct de indruk wekt van een op zijn meester wachtende slaaf die op de huisdrempel in slaap is gevallen (fig. 6). Ook de vindplaats is daarmee niet in overeenstemming. De Romeinse figuur is in de Tiber gevonden, ter hoogte van de Ponte Palatino, nabij het eiland in de rivier, waarop volgens de overlevering een heiligdom van Asclepius heeft gestaan. Deze Griekse god van de geneeskunst en van de geneeskrachtige slaap werd sinds de 1e eeuw v. Chr. in Rome vereerd. Hij wordt begeleid door een klein jongetje, de god van de weldadige slaap en de gunstige dromen en voortekenen, Telesphoros, die voorzien is van een lantaarn. Zonder twijfel dient de Romeinse figuur als een afbeelding van Telesphoros beschouwd te worden en niet als een slapende slaaf. Men heeft echter voor de uitwerking van deze god wèl gebruik gemaakt van het hellenistische genrebeeldje van de wachtende slaaf.

Al in 1909 is daarom door S. Loeschke voorgesteld om de jongetjes in capuchonmantel en met lantaarns een andere betekenis te geven. Het zouden allemaal genii geweest zijn, kleine figuren als geleiders van gestorvenen op hun tocht naar de onderwereld. Het al eerder genoemde grafreliëf uit Kertsch lijkt ook daarmee in overeenstemming gebracht te kunnen worden. Op een sarcofaag uit de 1e eeuw n.Chr. in Herakleion (Kreta) zien we opnieuw een klein jongetje met lantaarn naast de bankettafel waaraan de gestorvene ligt, zitten. Deze knaap is onlangs door K.M. Dunbabin alweer als 'slaaf' geïnterpreteerd; maar het feit dat de voorstelling op een sarcofaag staat en dat de banketscène typisch is voor de iconografie rond het overlijden maken duidelijk dat er een andere, meer symbolische betekenis gezocht dient te worden en zo is de duiding als



Amerongen,
fig. 4. Kasteel Amerongen, Romeins beeldje.
Detail: lamp
Foto: Godard von Ilsemann

'zielengeleider' voor een aantal beeldjes zeker niet onjuist.

De statue op Kasteel Amerongen kent raakpunten met deze gedachte. Toch kan het jongetje niet als zielengeleider geduid worden. De lantaarn die in deze figuur juist ontbreekt, is daarvoor een te essentieel element.

De olielamp die door de jongen wordt vastgehouden (fig. 1-2), wijkt af van de overige figuren van dit type die voorzien zijn van een kegelvormige 'stormlantaarn'. Ook wordt de lamp niet rechtop gehouden, maar is afhankelijk voorgesteld. De olie moet er dus al lang zijn uitgelopen en de lamp geeft geen licht meer. Dat toont aan, dat de Ameronger statue een andere betekenis bezit dan de sculpturen die ermee verwant zijn. Er bestaat een verbintenis met het thema van het 'gdoofde licht' waarover in een passage bij Ovidius (uit de 1e eeuw n. Chr.) wordt gesproken (Amores III 9, 7-8). Daarin zegt de dichter, in samenhang met de rouw om het overlijden van zijn tijdgenoot, de dichter Tibullus:

'zie, het kind van Venus komt, de pijlenkoker omlaag
de pijlen verspreid, de toorts zonder licht'

Het arriveren van de 'puer Veneris' bij het opgebaarde lijk, een Amor wiens pijlen niet meer nodig zijn, en zonder brandende fakkel, is een suggestieve weergave van de beklemming die zich van de omstanders heeft meester gemaakt bij het aanschouwen van de dood. In deze passage wordt als het ware vooruitgekeken naar de iconografie van onze 17e- en 18e-eeuwse grafmonumenten, waarbij een jongetje een gedoofde fakkel omlaag houdt en daarmee aangeeft om de dood te rouwen.

Op een sarcofaag die uit dezelfde periode als de dichtregels dateert, is weergegeven hoe een naakt jongetje, klaarblijkelijk een **genius**, met gesloten ogen in een vergelijkbare houding zit en een (nog flauwtjes brandende) fakkel omlaag houdt. Hier wordt een toespeling gemaakt op het doodsmotief (in overeenstemming met de aard van het voorwerp waarop de voorstelling zich bevindt). Het doven van het licht, het uitblussen van de fakkel is symbolisch voor het moment van het sterven, waarop de ziel geleidelijk aan het lichaam ontwijkt. In Amerongen moeten wij

ook op een dergelijke symboliek verdacht zijn. Het feit, dat deze figuur uit een andere iconografische context - die we zoëven hebben besproken - komt en toch als treurende **genius** is bedoeld, toont aan dat in de eerste eeuw na Christus er veel ruimte bestond voor uiteenlopende interpretatie van motieven uit de beeldende kunst.

We kunnen eveneens zien, dat de maker van het beeldje toch heeft gekozen voor een voetstuk met rechte, hoekige vormen (waarmee de indruk van een huisdrempel ontstaat; fig. 1-2) en daardoor vaststellen, dat hij zich wat betreft dit onderdeel sterk heeft laten leiden door het hellenistische origineel van de slapende slaaf.

Het ontwikkelde milieu van de vroege Romeinse keizertijd vormt de achtergrond van het beeldje. Op mozaïken en zilveren vaatwerk uit deze periode staan regelmatig doodskoppen afgebeeld, worden scènes die oorspronkelijk tot het repertoire van de komedie behoren, gestoffeerd met dansende skeletten. Wij hoeven dit niet als 'macaber' te ervaren.

De iconografie wortelt in de hellenistische levensbeschouwing, met name in de filosofie van Epicurus, waarbinnen de nadruk op het vergankelijke en 'vluchtige' centraal wordt gesteld. Het zichzelf grondig leren kennen en het daardoor grondig leren doorzien van de stoffelijke wereld vormen de aanleiding tot dergelijke voorstellingen, waarmee op de relativiteit van de menselijke inspanningen wordt verwezen - in zoverre tenminste als deze uitsluitend gericht zijn op het verwerven van materiële weelde. Tegen de achtergrond hiervan is het niet ondenkbaar dat de Ameronger knaap, die in de eerste eeuw na Christus werd vervaardigd, als het ware uit zijn oorspronkelijke bestemming werd gelicht: in eerste instantie behoorde de figuur tot het motief van de slapende, op zijn heer wachtende slaaf, maar de opdrachtgever heeft duidelijk een geheel verschillend doel nagestreefd. De lamp die bedoeld was ter verlichting van de weg naar huis werd omgevormd tot een lamp waaruit de olie is weggestroomd en die derhalve verwijst naar het 'uitblussen'. Het motief van het slapen bezit in deze context een geheel andere betekenis. Het verwijst naar de dood van de mens, naar het uitdoven van diens leven.

Gelet op deze interpretatie, kunnen we enkele vermoedens formuleren omtrent de oorspronkelijke kaderzetting van het Romeinse beeldje op Amerongen. De figuur die het meeste

met de onze is verwant, stamt, zoals gezegd, waarschijnlijk uit het Asclepiusheiligtom aan de oever van de Tiber in Rome en zal (als afbeelding van Telesphoros) een functie als vrijstaande sculptuur gehad hebben (fig. 6). Van de overige replieken is evenmin exact bekend hoe ze toegepast geweest zijn, maar in een aantal gevallen, zoals bij het bronzen beeldje uit Herculaneum (fig. 8), kan worden vastgesteld, dat ze als lampen, of ook, zoals de terracotta uit de Fayoem en misschien eveneens het marmeren beeldje in New York (fig. 7), als kleine ornamentele figuurtjes gefungeerd zullen hebben.

In Amerongen moeten we een andere interpretatie aanbrenge-
gen. De figuur is te groot om als ornamenteel stuk (bijvoorbeeld op een tafel) gebruikt te zijn. Hij heeft waarschijnlijk in de tuin van een grote villa gestaan. Zo weten we dat een aantal kleinere beeldjes in de vorm van naakte jongetjes en ook van 'vissersjongens' (kopieën van hellenistische beeldjes met een bepaald genremotief) in Romeinse villa's als fonteinfiguurtjes gediend hebben. De Ameronger statue stond waarschijnlijk ergens tegen de achtergrond van een muur of in een nis opgesteld. Ook heeft hij, op grond van zijn speciale symboliek, wellicht een nauwkeurig bepaalde plaats binnen het raamwerk van zo'n tuin ontvangen.

Uit beschrijvingen van tuinen uit de Romeinse tijd is bekend, dat in elke privé-tuin van een voorname villa een **nymphaeum** aanwezig was. Dat was een grotachtige ruimte die uit op elkaar gestapelde rotsblokken werd gevormd of kunstmatig in een rotswand was uitgehouwen. Er zijn ook dergelijke tuinpaviljoens van hout of van bakstenen bekend.

Het kenmerkende van deze tuinhuisjes bestond uit de onregelmatige, grillige aanleg waarbij een natuurlijke omgeving werd gereproduceerd. Dat 'grillige' werd vervolgens nog versterkt doordat men de ruimte met klimop en andere planten liet begroeien en er een bassin of een fontein aanlegde. In dergelijke **nymphaea** trok men zich ter overpeinzing terug, waarbij het rotsachtige karakter van de wanden en de spiegeling van het water onder de donker-
te van de ruisende bladeren een uitnodiging vormde tot filosofische gedachten en tot contemplatie. In deze grotten stond vaak sculptuur opgesteld. Het is m.i. niet uit te sluiten, dat de Ameronger figuur deel uitgemaakt

heeft van een dergelijke ruimte. Het iconografische karakter ervan sluit aan bij de geestelijke, epicureïsche stromingen van de Romeinse late republikeinse en vroege keizertijd. In de beslotenheid van het **nymphaeum** wees het beeldje zijn oorspronkelijke bezitter op een zachte en elegische manier naar het einde van het aardse bestaan. De geulvormige uitsparing in het voetstuk kan er tenslotte nog op wijzen dat de figuur onderdeel gevormd heeft van een waterpartij. Het water van een kleine fontein zou door de tuitopening van de olielamp heen een eindje over het voetstuk gestroomd kunnen hebben. Er ontbreken echter sporen van verwerking door water om dit te staven; in zo'n geval zou het oppervlak van de geul veel gladder en uitgesletener geweest zijn. Zodoende kan de geul ook een suggestieve weergave zijn van de weggelopen olie uit de lamp. Wanneer het beeld naar de rechter zijkant toe wordt bekeken, is deze indruk tamelijk sterk.

Samenvattend: een aantal replieken die hier ter sprake zijn gekomen zoals het kleine beeldje in New York (fig. 7) en de bronzen lamp in Mainz (fig. 8) kunnen als wachtende slaven beschouwd worden. De slapende jongen in Rome (fig. 6) is vermoedelijk een afbeelding van de god van de geneeskragtige en weldadige dromen, Telesphoros. De jongen in Amerongen (fig. 2) is als **genius** die naar de dood verwijst en misschien tevens om het sterven treurt, op te vatten.

Hoe is dit beeldje op Amerongen terecht gekomen?

Het komt niet vaak voor dat kunstverzamelingen buiten Italië zulke beeldhouwwerken in hun bestanden kunnen laten zien. De oudheidkundige musea in Leiden, Amsterdam en Nijmegen beschikken weliswaar over sculpturen van grotere omvang, maar kunnen een dergelijke gave kopie van een hellenistisch origineel niet tot hun collectie rekenen. Het beeldje op Huis Amerongen kan met recht als een unicum voor Nederland beschouwd worden.

De vraag naar de herkomst is daarom buitengewoon boeiend. Omdat dit een controversieel punt is, zou ik het hier voorlopig bij willen laten; ik hoop dat mij in een volgend bulletin de gelegenheid gegeven zal worden op deze vraag in te gaan en wil afsluiten met de volgende suggestie: Kijk eens iets langer naar het slapende jongetje,

zó, dat u als het ware de rustige, lichte ademhaling van het kind kunt horen.

Literatuur omtrent de interpretatie

- Déchelette, J. 1902, L'esclave à la lanterne, in: Revue Archéologique 40, p. 392-397
- Déonna, W. 1955, De Téléphore au 'moine bourru'. Dieux, génies et démons encapuchonnés, Brussel (Collection Latomus 21)
- Dunbabin, K.M.D. 1986, 'Sic Erimus Cuncti. The Skeleton in Graeco-Roman Art', in: Jahrbuch des deutschen archäologischen Instituts 101, p. 185-255
- Felletti Maj, B.M. 1966, 'Telesforo', in: Enciclopedia dell' arte antica 7, p. 674-675
- Groothand, M. 1961, 'A lantern in the Allard Pierson Museum'. in: Bulletin Antieke Beschaving 36, p. 71-80
- Kapossy, B. 1962, Brunnenfiguren der hellenistischen und römischen Zeit, Zürich
- Loeschke, S. 1909, ' Antike Laternen und Lichthäuschen, in: Bonner Jahrbücher 118, p. 370-430
- Reinach, S. 1879, 'cucullus', in: Daremberg-Saglio. Dictionnaire des antiquités grecques et romaines 6, p. 1577-1579
- Stamatiou, A. 1989, 'Statue eines schlafenden Knaben in Amerongen', in: Bulletin Antieke Beschaving 64, p. 172-192
- Zahn, R. 1916, 'Lanternarius', in: Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen 37, p. 14-23

Aristides Stamatiou

*(fig. 3 en 5, details van fig. 1, zijn niet afgedrukt, red.)





HUISCONCERTEN

KASTEEL AMERONGEN - SEIZOEN 1992*1993

- 31 oktober '92 Rian de Waal - piano, speelt die avond werk van Chopin, en anderen.
(zie ook de toelichting 'Concertpodium')
- 24 april '93 Trio Dante, een pittige combinatie van klarinet, cello en piano met een frisse kijk op het klassieke repertoire.
- 15 mei '93 Het Amsterdams Octet, samengesteld uit vooraanstaande leden van het Koninklijk Concertgebouw Orkest, vertolkt onder meer het bekende octet van Franz Schubert.
- 5 juni '93 Exclusief slotconcert. De befaamde Amerikaanse sopraan Roberta Alexander geeft een liederen recital, aan de piano begeleid door Tan Crone.

Extra concert:

- 26 juni '93 Jazz at the Castle.

Alle concerten op zaterdagen, aanvang 20.15 uur.



Kaartverkoop: losse kaarten:
 * Boekhuis 'Het Kompas',
 Overstraat 9, Amerongen.
 * V.V.V.
 Drotestraat 20, Amerongen.
 * Aan de zaal, indien niet uitverkocht.

Toegangsprijs: Concert: *f* 20,-
f 17,50 voor donateurs, 65⁺, CJP;
 (op vertoon van geldig
 bewijs.)
 Abonnement voor 6 concerten,
 seizoen 1992 * 1993 *f* 105,--
 in 1992: Abonnement voor 3 concerten *f* 52,50
 in 1993: Abonnement voor 3 concerten *f* 52,50

Reservering: Losse kaarten en abonnementen uitsluitend
 bij mevrouw J. van Gorcum: 03434-56494
 (13.00 - 20.00 uur).

REFLECTIE

De eerste stoomboot.
 De Gids.

Franz Schubert 1797-1828
 Paganini; Czerny, Auber,
 Meyerbeer; Spohr, Marschner,
 Loewe, Lortzing, Donizetti, Bellini.

De eerste trein.

Robert Schumann 1810-1856
 Frédéric Chopin 1810-1849
 Glinka; Nicolaï, Gounoud,

VAN HET CONCERTPODIUM

Als U dit leest zijn er, inclusief het kinderconcert, waarschijnlijk alweer drie concerten van de nieuwe serie uitgevoerd. Maar als dit wordt geschreven is nog slechts het openingsconcert van die serie achter de rug. En met dat concert is een probleem waarmee de muziekcommissie tijdens de vorige serie ook al kampte weer acuut geworden: Musici die hun optreden afzeggen. Ook deze keer is het echter gelukt een meer dan volwaardige vervanging voor het optreden van dirigent Hans Vonk met het Triebensee Blazers Ensemble tot stand te brengen.

Han de Vries (hobo) met zijn twee begeleiders (altviool en piano) hebben een uitverkocht huis gedurende het hele concert, zoals verwacht, in de ban van hun muziek gehouden. Wij, van de muziekcommissie, hadden het als een feestelijk openingsconcert aangekondigd. En daarbij voornamelijk gedacht aan de muziek zelf. Maar toen de datum van het concert naderde begonnen wij ons af te vragen of het publiek wel dezelfde gedachten zou koesteren. Om tot de slotsom te komen dat zulks wel eens niet het geval zou kunnen zijn. Om kort te gaan, een lucide moment bij één onzer heeft er toe geleid dat iedere bezoeker op een slagroomsoesje is getraceerd. Feestelijk toch?

Wat het afzeggen van concerten door musici betreft, zijn we jammer genoeg nog niet aan het eind van het verhaal. De gezondheidstoestand van Theo Bruins heeft hem genoodzaakt al zijn optredens af te zeggen. Dat spijt ons zeer, vooral voor hemzelf, maar ook voor U. Allen die losse kaarten voor dit concert bestelden, zijn ingelicht. Maar het vervangende optreden van Rian de Waal, die ondermeer Chopin zal spelen, houdt mooie beloften in. Dit concert vormt dan alweer het sluitstuk van het eerste deel van onze serie huisconcerten.

Op 24 april 1993 beginnen we het tweede deel met een optreden van het Trio Dante, een combinatie van klarinet, cello en piano. De musici paren een oorspronkelijke instrumentenkeuze aan een al even oorspronkelijke keuze uit het klassieke repertoire. Een verrassing dus. En er zijn nog kaarten.

Het daaropvolgende concert wordt gegeven op 15 mei 1993 door een achttal musici uit het Concertgebouworkest, samen het Amsterdams Octet vormend. Er is weinig muziek voor een dergelijk ensemble. Maar het octet van Franz Schubert is prachtig, en dat wordt onder anderen gespeeld. Ook voor dit concert zijn nog kaarten beschikbaar.

Hetgeen niet geldt voor het slotconcert op 5 juni 1993. Grote gebeurtenissen werpen hun schaduwen vooruit, en het liederen- recital van Roberta Alexander, met Tan Crone als begeleider, is dan ook al uitverkocht.

Tenslotte: U kunt ervan verzekerd zijn dat wij met enthousiasme zullen proberen ook het volgend seizoen een attractief muziekprogramma te brengen in Kasteel Amerongen. U bent dan van harte welkom om na te gaan of we daarin zijn geslaagd!

Namens de Muziekcommissie,

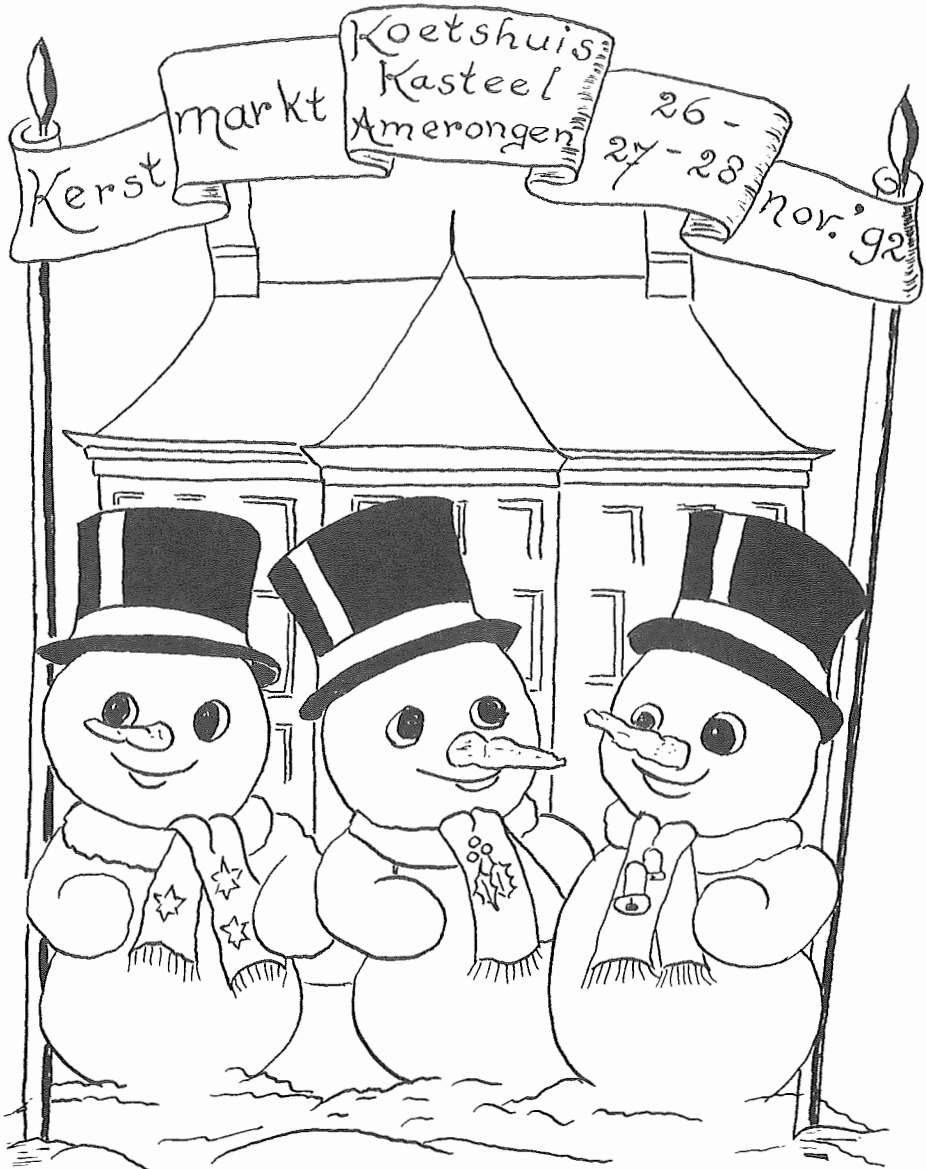
B.W.Knol

* * *

EXPOSITIE VERLENGD

De tentoonstelling in Kasteel Amerongen 'Een leven tussen salon en palet', aquarellen van Elisabeth von Ilsemann - gravin van Aldenburg Bentinck (1892-1971), is wegens grote belangstelling verlengd. Wie nog niet in de gelegenheid is geweest deze charmante collectie schilderwerken te bekijken, kan dat alsnog doen tot en met 31 oktober a.s. Het kasteel is geopend op dinsdag t/m vrijdag : 10.00-17.00 u op zaterdag en zondag van 13.00-17.00 uur.

* * *



Het is nog wel wat vroeg maar toch...

HEEL VEEL GOEDE WENSEN VOOR 1993 !!

KERSTMARKT in het KOETSHUIS van KASTEEL AMERONGEN

Geopend: donderdag 26 november 14.00 - 17.00 uur
 (voor ouderen en wie het wat kalmer aan
 moet doen, reeds van 10.00 - 12.00 uur).

vrijdag 27 november 10.00 - 17.00 uur

zaterdag 28 november 10.00 - 17.00 uur.

Speciaal voor deze gelegenheid wordt 'het Winkeltje' van Kasteel Amerongen verplaatst naar de veel grotere ruimte van het Koetshuis - die overigens óók beschikbaar is voor andere bijeenkomsten!

De voorraad eigengemaakte jams; de potjes honing en de vele andere leuke geschenken wordt uitgebreid met het oog op de komende feestdagen - zie ook het artikel op bladz. 9. Voor verzamelaars: er zijn nog trotseerloodjes voorradig.

ALLE MEDEWERKERS van "AMERONGEN" HOPEN OP UW KOMST.
 'het Winkeltje'

* * *

COLOFON

Bulletin Kasteel Amerongen

Uitgave: Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen
 tel.: 03434 - 54212

Redactie: B.E.O. van der Laan
 drs. C.Z. Ubbens - Huizing
 Eindredactie: H.F. Rotgans - van Blerkom

Kasteel open: 1 april - 1 november
 dinsdag t/m vrijdag 10 - 17 uur
 za-, zon- en feestdagen 13 - 17 uur
 maandag's gesloten.

Druk: offset, Print '81, Doorn.



INSTALLATIEBEDRIJF
MEIJER AMERONGEN

OVERSTRAAT 11 - TEL. 03434 - 51233

elektrotechnisch installatiebureau ★ gas- en waterfitter ★
lood- en zinkwerken ★ centrale verwarming ★ ventilatie ★
sanitaire-, huishoudelijke-, elektrische artikelen

Aannemersbedrijf

M. Kleinveld en Zn. B.V.

Rijnstraat 1
3958 BE Amerongen
tel: 03434 - 51756
54208

Ook voor hout- en plaatmateriaal

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is

opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris. Donateurs genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden vrije toegang tot het kasteel, het park en de tuinen, terwijl zij reductie ontvangen op alle evenementen, zoals concerten, lezingen en andere bijzondere gebeurtenissen.

Voor minimaal f 25,-- per jaar bent U al donateur. Het is ook mogelijk donateur voor het leven te worden (minimaal f 250,--). Als donateur ontvangt U driemaal per jaar het bulletin.

Het postbanknummer van de Stichting is 6163.

Meer informatie tussen 10.00 en 15.00 uur op het kasteel, tel. 03434 - 54212.

* * *

Concerten:

op Kasteel Amerongen worden regelmatig huisconcerten gegeven. Raadpleeg de concert-agenda voor data, abonnement of het reserveren van losse kaarten.

